

Список літератури: 1. Концепція інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2001. – № 3. – С. 3. 2. Ожегов С. И. Словарь русского языка / Под ред. Н. Ю. Шведовой. – 21 изд., перераб. и доп. – М.: Рус. яз., 1989. – 924 с. 3. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: Курс лекций. – М.: Омега-Л, 2004. – 584 с. 4. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління: Навч. посіб. / За ред. Н. Р. Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с. 5. Круглов М. М. Стратегическое управление компанией: Учеб. для вузов. – М.: Рус. деловая лит.-ра, 1998. – 356 с. 6. Державне управління і менеджмент: Навч. посіб. у таблицях і схемах / Г. С. Одинцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін.; За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одинцової. – Х.: ХарПІ УАДУ, 2002. – 492 с. 7. Краснопорова С. В. Механізм удосконалення регіонального управління у сфері зайнятості населення: Автореф. дис. ... канд. держ. упр. – Х., 2002. – 20 с. 8. Сльникова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні. – Х.: Крок, 1999. – 303 с. 9. Лукіна Т. О. Державне управління якістю загальної середньої освіти в Україні: Монографія. – К.: НАДУ, 2004. – 292 с. 10. Грабовський В. Особливості регіонального управління закладами освіти в сучасних умовах // Вісн. НАДУ. – 2000. – № . – С. 366–372.

Надійшла до редколегії 17.04.08

В. В. Ковальська

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЛІЦІЇ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На рубежі ХХІ століття спостерігається стрімка глобалізація й інформатизація масових комунікацій, що кардинально змінює значення і роль ЗМІ в сучасному суспільстві. Перехід від радянського суспільства, де панували однопартійні ЗМІ і комуністична пропаганда до ринкового суспільства, призвів до розгалуженої системи державних і приватних ЗМІ, що будують демократично вільні відносини, нові правові й етичні норми.

Радикальні зміни у всіх сферах суспільства (політиці, економіці, ідеології й інших) істотно його змінили. Суспільство стало більш відкритим, вільним, реально втілюється плюралізм у політичному житті, свобода слова. Важлива роль у реалізації цих демократичних інститутів належить саме засобам масової інформації: телебаченню, радіо, друку, що відіграють важливу роль у соціальному контролі за діяльністю органів державної влади, впливаючи на світогляд людей, формуючи громадську думку і виступаючи гарантом демократичних перетворень [1, с. 3].

Пошуки чіткого визначення сутності інформаційних каналів тривалий час велися в науковій літературі. Науковці прагнули знайти термін, що точно визначив їхні соціальні функції. Серед версій були такі, як «пропаганда» (Уласов В. А., Іванов А. П., Панфілов І. О., Строганов С. В.), «засоби впливу на маси» (Бровіков В. І., Попович І. В.), «засоби масового впливу» (Воїнова В. Г.), «масові засоби пропаганди й агітації» (Люшин С. П.) і інші. Крім того, наприкінці ХХ початку ХХІ ст. в сучасній літературі щодо цієї тематики появляється нова термінологія, як «public relations», «ПР» або «зв'язки з громадськістю», що має безліч визначень, серед

яких наступні: а) це діяльність щодо організації загальної співпраці; б) мистецтво і наука досягнення гармонії за допомогою взаєморозуміння, заснованого на правді і повній інформованості; в) організація громадської думки з метою успішного функціонування підприємства (установи, фірми) і підвищення його репутації (Розсудивий А. А., Коробів В. Б., Чумиков А. Н. та ін.).

Викладене дозволяє стверджувати, що на цей час термін «засоби масової інформації» трансформуються в єдине, об'єднуюче різноманіття інформаційних форм, всеохоплюючий термін «public relations», або «зв'язки з громадськістю».

Сьогодні сама діяльність щодо взаємодії міліції зі ЗМІ не є стійкою і постійною, здійснюється найчастіше періодично, що призводить до загострення конфліктних ситуацій в інформаційній сфері. Сучасна ситуація навколо діяльності міліції призводить до зіткнення інформаційних інтересів правоохоронних інститутів зі ЗМІ, що особливо гостро проявляється у сфері безпеки: при проведенні працівниками міліції операцій зі звільнення заручників, контртерористичних операцій, припинення діяльності незаконних злочинних формувань і груп.

Незважаючи на те, що органи внутрішніх справ наділені державно-владними повноваженнями, як органи виконавчої влади, вони не можуть впливати на ЗМІ, тому що останні їм не підпорядковані та не є їх структурними підрозділами. Більш того, ЗМІ у процесі демократизації держави, збільшують своє значення, не уступаючи іншим гілкам влади і функціонують нарівні із законодавчою, виконавчою і судовою владою [2, с. 7].

Тактика співпраці прес-служб міліції зі ЗМІ полягає у проведенні наступних заходів:

- одержання своєчасної інформації про конфлікти, масові порушення правопорядку і інформування про це органи державної влади;
- попередження керівників і учасників заходів, що готуються, про можливі наслідки агресивного характеру дій і їхньої персональної відповідальності;
- вживання заходів щодо нейтралізації екстремістського і кримінального потенціалу, шляхом формування громадської думки;
- активне проведення комплексу заходів, спрямованих на дезінформацію екстремістів і їхніх лідерів;
- проведення зустрічей представників державних органів і лідерів екстремістських угруповань, масових порушень правопорядку;
- підготовка і видання спеціальних брошур, навчальних матеріалів і кінофільмів для працівників міліції про тактику дій у подібних ситуаціях [3, с. 140].

Комплекс заходів, що проводяться відділами зв'язків з громадськістю, пов'язаний з виконанням завдань у сфері правопорядку,

в регіонах зі складною оперативною обстановкою. Так працівники зазначених підрозділів вивчають, аналізують і прогнозують розвиток подій, організують роботу тимчасових прес-центрів, кореспондентських пунктів, інформують органи державної влади, органи місцевого самоврядування і населення про діяльність міліції. Головним завданням зазначених прес-центрів є налагодження чіткої взаємодії з представниками ЗМІ і їхнє інформування про хід і результати діяльності правоохоронних органів.

У сучасних умовах виникла потреба переосмислення ролі ЗМІ щодо діяльності міліції. Практично кожна значна подія висвітлюється представниками ЗМІ і вплив на населення країни, може бути як позитивним, так і негативним. Загальну проблему взаємодії міліції зі ЗМІ варто розглянути як напрямок спільної діяльності по протидії злочинності.

На нашу думку, в таких кризових ситуаціях, потрібно керуватися положеннями про свободу доступу до ЗМІ. Населення повинно знати про події, але подана в ЗМІ інформація повинна чітко констатувати факти, а не давати оцінки діям працівників міліції.

Для ефективної взаємодії міліції зі ЗМІ у сфері правопорядку, необхідно:

- розвивати конструктивну співпрацю;
- проводити державну політику, спрямовану на підвищення громадянської свідомості і політичної грамотності населення щодо національної безпеки;
- розвивати систему інформаційного забезпечення діяльності ЗМІ в процесі взаємодії з ними міліції;
- удосконалювати практичне застосування положень про ЗМІ в нормативно-правових актах, з огляду на специфіку діяльності ЗМІ при висвітленні подій і дій міліції.

Кожний із зазначених суб'єктів може або підсилити, або послабити прагнення іншої системи, тому взаємодія міліції зі ЗМІ повинна базуватися на принципах поваги до інтересів партнера, а виникаючі між ними суспільні відносини повинні бути чітко систематизовані та регламентовані. Органи внутрішніх справ і ЗМІ виконують домінуючі ролі у соціальному управлінні суспільством, впливаючи на нього кожний своїми засобами.

Законодавством України цензура забороняється, але це не означає, що забороняються певні обмеження права на інформацію. Обмеження необхідні, адже як загальновідомо, права конкретної людини закінчуються там, де починаються права іншого. Визначити межі між цензурою і правом на інформацію покликані законодавчо встановлені обмеження.

Так, ч. 3 ст. 34 Конституції України встановила: здійснення ЗМІ своїх прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою

запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Іншим видом обмежень є ті, що спрямовані на захист особистих прав людини. У ст. 31 Конституції України кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Ст. 32 Конституції України зазначає, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди. Кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації. У ст. 34 Конституції України кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Міліція і ЗМІ в процесі взаємодії зобов'язані дотримуватись норм закону і не розголошувати відомості, обмеження, на поширення яких накладені нормами чинного законодавства України.

Відповідно до норм Закону України «Про пресу та інші засоби масової інформації» не допускається використання ЗМІ з метою: розголошення відомостей, які становлять державну чи іншу таємницю, що спеціально охороняється законом, заклику до насильственного повалення або зміни існуючого державного і суспільного ладу, пропаганда війни, насильства і жорстокості, расової, національної, релігійної винятковості або нетерпимості, розповсюдження порнографії, з метою вчинення інших кримінально каранних діянь. Забороняється і переслідується відповідно до закону використання засобів масової інформації для втручання в особисте життя громадян, посягання на їхню честь і гідність.

Закон України «Про друковані засоби масової інформації (преса) в Україні» забороняє використовувати друковані засоби масової інформації для: закликів до захоплення влади, насильницької зміни конституційного ладу або територіальної цілісності України; пропаганди війни, насильства та жорстокості; розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі; розповсюдження порнографії, а також з метою вчинення терористичних актів та інших кримінально каранних діянь.

Відповідно до Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 р. допускається заборона виготовлення і розповсюдження інформаційних матеріалів, що можуть де-

стабілізувати обстановку; регулюється робота цивільних теле- та радіоцентрів, заборона роботи аматорських радіопередавальних засобів та радіовипромінювальних пристроїв особистого і колективного користування; впроваджуються особливі правила користування зв'язком та передачі інформації через комп'ютерні мережі.

Законом України «Про правовий режим воєнного стану» від 6 квітня 2000 р. здійснюється контроль за роботою підприємств зв'язку, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, театральних, концертно-видовищних та інших підприємств, установ і організацій культури, використовувати місцеві радіостанції, телевізійні центри та друкарні для військових потреб і проведення роз'яснювальної роботи серед військ і населення; регулювати роботу цивільних телерадіоцентрів, забороняти роботу аматорських приймально-передавальних радіостанцій особистого і колективного користування та передачу інформації через комп'ютерні мережі; у разі порушення вимог або невиконання заходів правового режиму воєнного стану вилучати у підприємств, установ і організацій усіх форм власності, окремих громадян радіопередавальне обладнання, телевізійну, відео- і аудіоапаратуру, комп'ютери, а також у разі потреби інші технічні засоби зв'язку.

Закон України «Про боротьбу з тероризмом» закріплює: у районі проведення антитерористичної операції контакти з представниками засобів масової інформації здійснюють керівник оперативного штабу або визначені ним особи. Інформування громадськості про вчинення терористичного акту здійснюють керівник оперативного штабу або особи, уповноважені ним на підтримання зв'язків з громадськістю.

Забороняється поширення через засоби масової інформації або в інший спосіб інформації, яка:

- розкриває спеціальні технічні прийоми і тактику проведення антитерористичної операції;

- може ускладнити проведення антитерористичної операції і (або) створити загрозу життю та здоров'ю заручників та інших людей, які знаходяться в районі проведення зазначеної операції або за його межами;

- має на меті пропаганду або виправдання тероризму, містить висловлювання осіб, які чинять опір чи закликають до опору проведення антитерористичної операції;

- містить дані про предмети та речовини, які безпосередньо можуть бути використані для вчинення актів технологічного тероризму;

- розкриває дані про персональний склад співробітників спеціальних підрозділів та членів оперативного штабу, які беруть участь у проведенні антитерористичної операції, а також про осіб, котрі сприяють проведенню зазначеної операції (без їх згоди).

Таким чином, необхідна чітка правова основа, що встановлює обмеження свободи масової інформації і чинне законодавство справедливо передбачає такі обмеження, застосованих з метою захисту основ конституційного ладу, моральності, здоров'я, прав і законних інтересів інших осіб, забезпечення оборони країни і безпеки держави.

Слід також зазначити, що регулювання взаємодії міліції зі ЗМІ є не лише встановлення обмежень діяльності засобів масової інформації і закріплення відповідальності за їхнє порушення, але і забезпечення дієвості зазначених обмежень за допомогою юридичних засобів держави. В сфері виконавчої влади основними засобами подібного роду є адміністративний контроль і нагляд. Контроль за дотриманням загальних вимог законодавства здійснюється органами, що реєструють ЗМІ; за дотриманням умов державної акредитації працівників редакцій ЗМІ – органом, що здійснює державну акредитацію; за дотримання законодавства про рекламу – спеціально уповноваженими органами виконавчої влади. Нагляд за дотриманням ліцензійних вимог і умов здійснюється органами, що ліцензують.

Міліція зацікавлена в оптимізації відображення у засобах масової інформації проблем, що стосуються забезпеченням правопорядку. У зв'язку з цим, корисним є створення особливого державного або місцевого органу, який би здійснював моніторинг стану правопорядку, постачав засобам масової інформації статистичні дані про злочинність, а так само розробляв низку пропозицій, спрямованих на удосконалювання законодавства [4, с. 180].

Сучасна міліція потребує в підвищенні довіри і підтримки органів влади, місцевого самоврядування, ЗМІ і суспільства в цілому. Завоювання довіри серед населення, буде ефективнішим за активної участі ЗМІ, формування національного визначення суспільства, в основі яких лежать почуття обов'язку і гордості громадянина України, міцності національного духу народу і віри у свою могутність і силу [5, с. 33]. А перекручування інформації щодо міліції сучасними ЗМІ, є одним із прорахунків державної політики: відсутність ідеології [6, с. 35]. Відсутність достовірної та об'єктивної інформації особливо відчувається у період загострення політичної й економічної ситуації в країні. Правдива інформація замовчується, що призводить до виникнення пайток. Поширення спекулятивних домислів рідко хто спростовує, у результаті громадяни мають перекручені відомості про ситуацію в країні або регіоні, складається загальне негативне ставлення до правоохоронних органів, зокрема до міліції.

Необхідно підтримувати тісні контакти з представниками прес-служб інших правоохоронних органів і планувати роботу з

публікації інформації не тільки відомчими ЗМІ, але і тими, котрі мають велику аудиторію і користуються популярністю.

Необхідно оперативнo спростовувати недостовірну інформацію для формування позитивної громадської думки про міліцію.

Постійно підсилювати аргументацію діяльності міліції, для формування почуття захищеності громадян, думки про її справедливість і необхідність.

Вести пропаганду передового досвіду роботи кращих працівників міліції, вивчати кращі публікації центральних, республіканських місцевих газет, радіо і телебачення, вести їхнє узагальнення і нагромадження для подальших оглядів.

При визначенні ролі ЗМІ й міліції в державі, а також характеру їхньої взаємодії необхідно враховувати ті колосальні зміни, що відбуваються в житті суспільства під впливом глобалізації. Одним з найважливіших факторів його розвитку є підвищення ролі інформації, можливість її впливу на всі сфери життєдіяльності людини. Інформація відкриває небачені можливості для підвищення матеріального і культурного рівня людей, але разом з тим приховує серйозну небезпеку, оскільки засноване на ній суспільство стає дуже вразливим. Головне завдання полягає у створенні умов для використання можливостей, що відкрилися, у творчих цілях і разом з тим не допустити залежності ЗМІ від приватного капіталу або державних органів. Рішення цієї проблеми вимагає істотного підвищення рівня взаємодії міліції зі ЗМІ.

Також, одним з тактичних прийомів щодо налагодження ефективної взаємодії міліції зі ЗМІ є акредитація журналістів, як форма співпраці, названих суб'єктів. Акредитація журналістів для роботи в зоні проведення контртерористических операцій, надзвичайних ситуацій дозволяє більш професійно висвітлювати події, що відбуваються, дотримуватися інтересів різних сторін, уникати помилок, що допускаються недосвідченими журналістами, тому що представники ЗМІ, інструктуються прес-службами правоохоронних органів про порядок роботи у відповідних ситуаціях.

Прес-служби правоохоронних органів за допомогою взаємодії зі ЗМІ повинні стати об'єднуючою ланкою між підрозділами, що здійснюють боротьбу зі злочинністю. У подібних ситуаціях необхідно знизити до мінімуму можливі коментарі подій журналістами, висловлення ними припущень і своїх думок. Оцінка ситуації повинна проводитися оперативною групою при взаємодії зі ЗМІ і вся відповідальність за подавану в ефір інформацію, повинна лежати на них, як на представниках оперативного штабу, відповідальних за результати проведених заходів.

Таким чином, ЗМІ повинні співпрацювати з представниками органів внутрішніх справ, їхніми прес-службами, розуміючи, що захист прав і свобод людини та громадянина їх спільне завдання.

Останні ж повинні допомагати ЗМІ в об'єктивному висвітленні подій, що відбуваються, використовувати їхні специфічні можливості в попередженні і припиненні злочинів.

Від ефективності, чіткості і налагодженості взаємодії прес-служб міліції зі ЗМІ в екстремальних, надзвичайних ситуаціях залежить рівень захисту основ конституційного ладу, моральності, здоров'я, прав і законних інтересів інших осіб, забезпечення оборони країни і безпеки держави. Розглянуті нами засади взаємодії зі ЗМІ, на наш погляд, будуть сприяти активізації співпраці прес-служб міністерства з представниками ЗМІ, сприяти протидії злочинності і забезпеченню правопорядку.

Список літератури: 1. Супонев С. П. Взаимодействие исправительных учреждений со средствами массовой информации: Автореф. дисс ... канд. юрид. наук. – М., 2001. – 24с. 2. Лукашук И. И. Средства массовой информации, государство и право. – М.: Стольный град, 2001. – 321 с. 3. Артемов В. М., Козлов В. Б. Взаимодействие правоохранительных органов с населением в условиях социального конфликта как мера по ненасильственному его разрешению // Организация общественных связей органов внутренних дел. – М., 1997. – С. 17–22. 4. История России: Пособие для поступающих в вузы / Под ред. Зуева М. Н. – М.: Высш. шк., 1994. – 432с. 5. Дербичева С. А. Взаимодействие милиции/полиции и населения: отечественный и зарубежный опыт: Курс лекций. – Смоленск, 2001. – 97 с. 6. Пылев С. В. Роль средств массовой информации в формировании образа работника правоохранительной системы // Милиция. – 2001. – №12. – С. 32–35.

Надійшла до редколегії 04.04.08

А. В. Матвійчук

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНОЮ БУДІВЕЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ГРОМАДЯН

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. Важливість цієї галузі для економіки будь-якої країни пояснюється тим, що капітальне будівництво, напевно, як ніяка інша галузь економіки, створює велику кількість робочих місць і споживає продукцію багатьох галузей народного господарства. Економічний ефект від розвитку цієї галузі полягає у мультиплікаційному ефекті коштів, вкладених у будівництво. Адже з розвитком будівельної галузі будуть розвиватися: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія і металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробна і фарфоро-фаянсова промисловість, транспорт, енергетика тощо. І, вочевидь, як ніяка інша галузь економіки, будівництво сприяє розвитку підприємств малого бізнесу. Отже, ріст будівельної галузі неминує викликати економічний ріст у країні і виникнення необхідних умов для розв'язання багатьох соціальних проблем.